

nes ei ollut murjottanut kauan. Havaittuaan sen ja huomattuaan lisäksi, että hattu oli tosiaankin kärsinyt kamppailussa, Enni tunsu äkillistä hellyyttä Johannesta kohtaan. Ja hän halusi, että tämäkin olisi tuntenut, miten lähellä he olivat toisiaan.

»Johannes», hän sanoi hiljaa. »Kenestä sinä tykkäät?»

»En sano.»

»Sanotaan kumpikin toisillemme.»

»Sano sinä ensin.»

Ja Enni kumartui Johanneksen puoleen ja kuiskasi hänen korvaansa:

»Ollista.»

Ja Johannes teki samalla tavalla ja kuiskasi:

»Sinikasta.»

Ja he kumpikin tunsivat, että tämä hetki oli vakava.

Helteinen keskipäivä laskeutui laajana levittäytyvän vihreyden ylle. Sen keskellä olivat Enni ja Johannes lehmiseen ainoat elonmerkit pientä siritystä ja satunnaisia viserryksiä ja lentoonpyrähdyksiä lukuunottamatta.

Kaija

»Syö nyt, Kaija!» kehotti Enni toistamiseen ja antoi pienen kärsimättömyyden vivahduksen pujahtaa ääneensä.

Koira, joka makasi maassa vatsallaan, vaistosi sen ja loi tyttöön kulmiensa alta sellaisen moniselitteisen katseen, johon vain ihmistä lähellä eläneet koirat pystyvät. Sitten se alkoi hitaasti nuoleskella edessään olevaa raaosta kaurajauhoista ja silputuista punajuurenvarsista leivottua kakkua. Se oli viisas koira ja osasi olla possukin tarvittaessa.

Enni ymmärsi sen kyllä, ja hellyys täytti hänen mielensä. Nuo kakut eivät olleet kelvanneet edes kaneille.

»Syö possu, syö possu», hoki Sisko yhä kyykysillään koiran vieressä tyrkyttäen sille kädettään kakkua, jossa akanat töröttivät. Enniä rupesi väkisinkin naurattamaan, kun hän näki kuinka

Kaija inhoten haukkasi sitä etuhampaillaan aivan epäkoiramaisella tavalla. Hän heittäytyi maahan Kaijan viereen ja rutisti sitä itseään vasten.

»Ei Kaijan enää tarvitse syödä niitä. Leikitään ennemmin kuurupeittoa, ja Kaija saa karamelliä palkaksi joka kerran kun se löytää meidät.»

Kaija kohottautui istumaan ja haukotteli. Sormi pystyssä sitä kehoitettiin pysymään hiljaa paikallaan, kunnes sitä kutsuttaisiin. Se näytti ymmärtävän, koska ei tehnyt elettäkään liikahtaakseen, kun tytöt juoksivat pihan yli jonnekin näkyttämiin. Sitten kuului huuto »Kaija, Kaija tule etsimään», ja se nousi ja lähti hitaasti, takaruumis omaa tahtiaan heilahdellen, juosta lierittelemään navetan nurkalle päin, mistä ääni oli kuulunut.

Kaija oli ainakin kolme kertaa niin lihava kuin sille jäniskoirana olisi ollut sallittua, eikä lihavuus voinut olla vaikuttamatta sen luonteeseen. Kun Santeri-eno ajokoirakokeisiin lähdetessä toi ruotomaisen laihat mustaselkäiset hukaleensa ja kiinnitti ne tikapuihin keittiön ikkunan alle, oli vaikea uskoa, että nuo levottomat, häntäänsä hakkaavat otukset olivat samaa rotua kuin Kaija. Ja sentään Kaijakin osoitti selvästi ymmärtävänsä, millä

asioilla silloin liikuttiin. Tavallisesti se loikoi keittiön nurkassa nojaten päätänsä kypäliinsä ja pitäen kulmainsa alta silmällä keittiön tapahtumia tai korkeintaan kihnutti selkäänsä ovenpieleen. Mutta kun Santeri-enon ääni kajahti ikkunan alta hänen huudellessaan koirilleen: »No, Ajo! Oletkos siinä, Heta!» kavahti Kaija pystyyn ja alkoi siirrellä jalkojaan ja päästellä suustaan tuskin kuuluvia vingahduksia. Ja kun isä sitten otti ketjut, joita sen ei koskaan muulloin tarvinnut käyttää, ja kiinnitti ne sen kaulaan, se hyppäsi haukahtaen isää vasten siitä ilosta, että pääsi mukaan sinne hyvintrimmatujen ja nälkäkuurilla pidettyjen ajokoirien joukkoon. Ja isä otti sen mukaan häpeilemättä, sillä hän tiesi luottaa siihen. Sillä ihme ja kumma, se olikin Kaija, joka toi palkinnot kotiin. Salin kaapin päällä oli pitkä rivi erikokoisia pokaaleita, pika-reita ja lautasia ja kaiken kukkurana korkea kiertopalkintomaljakko, jotka kaikki oli Kaija juoksemalla kiinni saanut, niin kuin isällä oli tapana kehaista.

Mutta välillä oli isä havitellut vielä suurempia pokaaleita ja maljakoita, sillä hän oli sanonut vihaisena, että »sitä koiraa ei saa syöttää niin paljon». Vaikka kaikki tiesivät hyvin, ettei 'sitä koiraa'

syötetty koskaan. Sillä kun se oli aikansa loikoillut kotipihassa, se lähti verkalleen hölköttelemään kujasia pitkin mummin asemalle. Siellä sillä oli vakituinen ämpäri, johon tähteeksi jääneet voileivät, lihapalat ja muut herkut viskattiin, ja sen ääreen sillä oli vapaa pääsy milloin se vain halusi. Kun Kaija kytkettiin rautalankaan vanhan tuvan ja tuomen väliin, kärsivät kaikki. Ja niinpä sitten kävi niin, että kun Enni eräänä päivänä keväällä koulusta tullessaan näki Kaijan tulevan vastaansa irrallaan kujasia pitkin, he molemmat väistyivät syrjään ja kulkivat ohi aivan kuin eivät olisi lainkaan tunteneet toisiaan. Eikä kukaan muukaan sen koommin tehnyt mitään estääkseen Kaijan herkutteluretkiä.

Väliin Ennistä tuntui, että Kaija oli hänelle läheisempi kuin kukaan muu. Kun hän tuli koulusta, saattoi hän olla varma, että se huomasi hänen tulonsa ja nousi häntäänsä heiluttaen tallin edestä tai vanhan tuvan nurkalta, jossa se makaillen vietti päiväänsä, ja juoksi häntä vastaan. Vaikka se oli iso koira, se saattoi heittäytyä hänen eteensä pitkäkseen ja houkutella häntä peuhaamaan nurmikolle. Mutta jos Enni ei ollutkaan peuhaamistuu- lella, vaan istahti totisena rappusille miettimään

omia ihmislapsen asioitaan, työnsi Kaija kuononsa hänen syliinsä ja katsoi häntä silmiin ruskeat kulmat kysyvästi koholla. Ja hän silitti ja silitti sen päätä, kunnes hänestä itsestäänkin alkoi tuntua paremmalta ja hän saattoi taas katsahtaa iloisin silmin Kaijaan, joka yhtä mittaa nieleskeli pää painettuna hänen helmaansa ja silmissä huolekas ilme.

»Lähdetään, Kaija, lähdetään!»

Ja siinä samassa se oli yhtä lähtemisen intoa. Se hyppeli paikallaan ja astui aina muutaman askeleen rantaan päin kuin osoittaakseen, että se tiesi kyllä, minne mentäisiin. Ja Enni juoksi sisään ja heitti koululaukkunsa tuolille huutaen hätäisen tervehdyksen äidille, joka puuhaili keittiössä.

»Taasko sinä noin kauhealla paukkinalla tulet?»
sanoi äiti toruvasti.

»Ja menen kanssa», huusi Enni ulos juostessaan.

»Entäs syöminen?»

»Minä syön sitten. Tule Kaija, nyt mennään!»

Äiti, joka ikkunasta katseli sitä menoa, ihmetteli varmaan, mistä pikkutyöt saivat ainaisen tarmonsa.

Niin hyvin kuin Enni ja Kaija ymmärsivätkin toisiaan, oli kuitenkin eräs asia, joka kävi yli Ennin käsityskyvyn. Ja se oli silloin kun isä muitta mut-

kitta tarttui Kaijan kaulapantaan ja talutti sen vanhaan talliin. Sitten hän painoi säpin kiinni ja asetti vielä pöngän ovelle, sillä säppi oli tietenkin höllässä ja heilui puolelta toiselle. Sitten isä käveli pois ja Enni kuuli hänen hyräilevän mennessään: »Ostin Lontoosta kaulaliinan . . .»

Enni jäi siihen seisomaan, vaikka hänen olisi tehnyt mieli juosta isän perään ja kysyä, miksi Kaija oikein suljettiin tuonne talliin. Mutta hän ei kuitenkaan tehnyt sitä, sillä jollakin tapaa hänestä tuntui, ettei sitä voinutkaan kysyä. Näin oli tapahtunut ennenkin. Kaija oli saanut olla monta päivää tallissa. Kerran äiti ei ollut muistanut antaa sille ruokaa pitkään aikaan, ja Enni oli saanut viedä sille komeron naulasta kokonaisen syömättä jääneen jäniksen, jonka se oli hotkinut tallin edessä karvoineen kaikkineen. Mutta Ennin olikin pitänyt seisoa silloin vieressä vitsa kädessä.

»Etteivät vieraat koirat veisi jänistä», oli äiti sanonut. Mutta Ennistä oli tuntunut, että siinä oli ollut muutakin. Eivät vieraat koirat olleet enenkään vieneet ruokaa Kaijan nenän alta, saati sitten kokonaista jänistä.

Enni katseli kaihoisasti Kaijan vankilaa. Hänen teki mieli huutaa Kaijalle seinänraosta, jotta se

olisi tullut hyvälle mielelle, mutta hän ei tehnyt sitäkään. Kaijan olisi saattanut tulla vielä enemmän ikävä, sillä siitä hän oli ainakin varma, että Kaijan oli siellä hyvin, hyvin ikävä.

Samana iltana ilmestyi pihalle mustan ja valkoisen kirjava pystykorvainen ja kippurahäntäinen koira. Noin vain, kuin muina miehinä. Se nuuski nurkkia ja nosti koipeansa siellä täällä, ja Enni oli juuri menossa taputtamaan sitä, kun isä ilmestyi talon takaa, sieppasi kiven käteensä ja nakkasi sen juosten koiran perään. Enni oli harvoin nähnyt isän tekevän noin äkkinäisiä liikkeitä.

»Ja jos en minä noita pirulaisia posauta kintuille kerran . . .»

Enni tajusi, ettei isä puhunut hänelle. Kiukku vain pihisi ulos hänen hampaittensa välistä, kun hän nakkasi kiven koiran perään. Eikä isä huomannut Enniä silloinkaan, kun hän tuohtunein askelin kulki tämän ohitse sisään ja pamautti keittiön oven perässään kiinni.

Ja Enni ajatteli.

Haavalahden vihaista pässiä oli 'posautettu kintuille' ja se oli laahannut toista jalkaansa aina viime syksyyn saakka, jolloin se tapettiin. Mutta pässi olikin ollut kova pushuri ja kun se oli mennyt ties

kitta tarttui Kaijan kaulapantaan ja talutti sen vanhaan talliin. Sitten hän painoi säpin kiinni ja asetti vielä pöngän ovelle, sillä säppi oli tietenkin höllässä ja heilui puolelta toiselle. Sitten isä käveli pois ja Enni kuuli hänen hyräilevän mennessään: »Ostin Lontoosta kaulaliinan . . .»

Enni jäi siihen seisomaan, vaikka hänen olisi tehnyt mieli juosta isän perään ja kysyä, miksi Kaija oikein suljettiin tuonne talliin. Mutta hän ei kuitenkaan tehnyt sitä, sillä jollakin tapaa hänestä tuntui, ettei sitä voinutkaan kysyä. Näin oli tapahtunut ennenkin. Kaija oli saanut olla monta päivää tallissa. Kerran äiti ei ollut muistanut antaa sille ruokaa pitkään aikaan, ja Enni oli saanut viedä sille komeron naulasta kokonaisen syömättä jääneen jäniksen, jonka se oli hotkinut tallin edessä karvoineen kaikkineen. Mutta Ennin olikin pitänyt seisoa silloin vieressä vitsa kädessä.

»Etteivät vieraat koirat veisi jänistä», oli äiti sanonut. Mutta Ennistä oli tuntunut, että siinä oli ollut muutakin. Eivät vieraat koirat olleet enenkään vieneet ruokaa Kaijan nenän alta, saati sitten kokonaista jänistä.

Enni katseli kaihoisasti Kaijan vankilaa. Hänen teki mieli huutaa Kaijalle seinänraosta, jotta se

olisi tullut hyvälle mielelle, mutta hän ei tehnyt sitäkään. Kaijan olisi saattanut tulla vielä enemmän ikävä, sillä siitä hän oli ainakin varma, että Kaijan oli siellä hyvin, hyvin ikävä.

Samana iltana ilmestyi pihalle mustan ja valkoisen kirjava pystykorvainen ja kippurahäntäinen koira. Noin vain, kuin muina miehinä. Se nuuski nurkkia ja nosti koipeansa siellä täällä, ja Enni oli juuri menossa taputtamaan sitä, kun isä ilmestyi talon takaa, sieppasi kiven käteensä ja nakkasi sen juosten koiran perään. Enni oli harvoin nähnyt isän tekevän noin äkkinäisiä liikkeitä.

»Ja jos en minä noita pirulaisia posauta kintuille kerran . . .»

Enni tajusi, ettei isä puhunut hänelle. Kiukku vain pihisi ulos hänen hampaittensa välistä, kun hän nakkasi kiven koiran perään. Eikä isä huomannut Enniä silloinkaan, kun hän tuohtunein askelin kulki tämän ohitse sisään ja pamautti keittiön oven perässään kiinni.

Ja Enni ajatteli.

Haavalahden vihaista pässiä oli 'posautettu kintuille' ja se oli laahannut toista jalkaansa aina viime syksyyn saakka, jolloin se tapettiin. Mutta pässi olikin ollut kova pushuri ja kun se oli mennyt ties

kuinka monennen kerran Paavilaisen oraspeltoon, oli Paavilainen ottanut haulikon ja ikkunastaan posauttanut sitä kintuille.

Minkähän takia isä halusi tehdä samoin noille koirille?

Illalla seisoj uskollinen vartio Kaijan vankilan ulkopuolella. Siinä oli se mustan ja valkoisen kirjava pystykorva, pieni ruskea koira, jonka korvat olivat tyvestä pystyssä, mutta päät lerpattivat, iso susikoiraa muistuttava harmaanruskea otus, jolla oli pieni pörröinen häntä, ja pari muuta, jotka olivat niin arkoja, että heti ihmisen ilmestyessä livistivät aidanraoista pellolle. Toiset sen sijaan säikkyivät vasta, jos isä itse kauheasti kiroillen juoksi ulos ja kivitti niitä koko ajan juostessaan. Muutamamat yksinäiset vingahdukset olivat kuitenkin hänenkin vaivojensa ainoa tulos, ja kohta hänen painettuaan oven perässään kiinni ilmestyivät ensimmäiset tunnustelijat nuuhkien ja etujalka koholla kuulostellen takaisin vartiopaikalle.

Näin kului pari päivää molemminpuolisen kyyräilyn ja partioinnin merkeissä. Kunnes sitten tapahtui jotakin.

Sinä yönä Enni heräsi äkkiä siihen tunteeseen, että jotakin oli tekeillä. Isä liikkui huoneessa ja

hengitti kuuluvasti. Aivan varmaan hän suorastaan huohotti.

Enni kuuli joitakin katkonaisia sanoja, mutta vaatteitten kahina esti häntä saamasta niistä selvää. Isä riisuutui. Enni tajusi äidin kysyvän jotakin hiljaisella ja kiihtyneellä äänellä.

Ja sitten kuului aivan selvästi isän hengästynyt kuiskaava vastaus:

»Minä tapoin sen koiran.»

Enni tunsi yhtäkkiä, miten kylmä oli. Niin hirveän kylmä, että koko hänen ruumiinsa alkoi väristä hänen voimatta sille mitään. Käsivarret, kädet, jalat, kaikki tutisivat toisiaan vasten, ja hän vetäytyi kippuraan peitteen alle saadakseen lämmintä itseensä.

Mutta sitten hän halusi tietää ja työnsi päänsä esiin.

»Sitä on paidassakin, riisu sekin pois.»

Se oli äidin ääni.

Sitten hän kuuli kuinka isä meni takaisin vuoteeseen ja kuiskaili äidin kanssa pimeässä.

»Se piru oli kaivanut kuopan seinän alitse ja työntynyt siitä sisään.»

»Oliko se joku niistä kyttäajistä?»

»Se oli se mustan ja valkean kirjava rakki. Sisukas kuin paholainen.»

Sitten hiljaisuus. Ja äiti:

»Kenenkähän koira se mahtoi olla?»

»Olkoon vaikka ukko mustalaisen. Huomenna se on joen pohjassa.»

Joitakin katkonaisia kuiskattuja sanoja vielä. Sitten lopullinen hiljaisuus.

Kylmä oli hellittänyt jo kauan sitten. Sen jälkeen oli tullut kuuma, hyvin kuuma, mutta sekin oli mennyt. Ja tyhjyyteen palasi ajatus toisensa jälkeen arkana ja tunnustelevana kuin pieni koira, joka on pelotettu karkuun.

Viimein uni otti syliin ja nukutti pois.

Sinä kesänä Kaija siis sai pennut aivan samoin kuin se oli saanut kaikkina muinakin kesinä. Se oli valinnut pesäkseen tallin edessä olevan olkikasan, jonka se varmaan uskoi muodostavan pysyväisen ulkovarustuksen yhdessä kaikkien muitten vankkumattomasti paikallaan lojuvien tarvikkeitten ja kapistusten kanssa. Se oli kaivanut olkiin pitkän tunnelin ja kun se pakotettiin sieltä ulos, tuo koira, joka oli itse lempeys ja hyvänahkaisuus, murisi ja näytteli hampaitaan.

Kun pennut laskettiin, niitä oli yksitoista.

Enni kokosi ne kaikki helmaansa siirrettäväksi toiseen päikkaan. Pienet umpisilmäiset räpäikkäät, jotka näyttivät olevan puetut aivan liian suureen nahkaan. Useimmat olivat mustia ja ruskeita niin kuin emänsäkin, mutta joukossa oli monta sellaista, joilla oli suuria valkoisia läiskiä mustassa ruumiissaan. Ja nostaessaan yhden tuollaisen kirjavan pennun syliinsä Enni ymmärsi, että se joka makasi joen pohjassa, se rohkein niistä kaikista, oli niitten isä.

Pennut kuuluivat nyt kalustoon niin kuin tallin eteen unohtunut olkikasa.

»Kuinkas kauan se Auliskulo aikoo näitä pentuja pitää?» kysyi Paavilainen katsellessaan honteloita luppakorvaisia penikoita, jotka kiipeilivät joka puolelta olkikasassa istuvan Ennin syliin. »Ne tarttee jo suurustakin sentään.»

»Ihan lähipäivinä on meininki . . .» Isä teki selittävän liikkeen kädellään. »Ei ole selennyt aikaisemmin . . . kun on ollut tässä kaikenlaista.» Käsi huitaisi kärsimättömästi Paavilaiseen päin.

»Eikös näitä yhtään jätetä elonomiksi. Se meidän piskikin kun viime talvena töllösi ja eukko. . .»

»Ei jätetä. Emä on rotukoira ja hyvä koira onkin.»

Mustan ja valkoisen kirjava pentu lipaisi kielellään Ennin kasvoja ja hän puristi sen tiukasti syliinsä. Kymmenen muuta oli heti pyrkimässä sen paikalle. Enni rutisti niitä sylin täydeltä, kierähti sitten alta pois ja juoksi tallin ylisille piiloon.

»Tutu Tutu Tutu . . .»

Hetkeksi hölmistynyt pentukasa purkautui hajalle ja säntäsi laumana Ennin perään. Ne tunsivat kaikki yhteisen nimensä.

Kun Enni seuraavalla viikolla tuli kujasia pitkin mummin luota, tuli Kaija häntä vastaan kantaen suussaan kuollutta pentuaan. Se oli kaivanut sen sieltä, minne ne oli pantu. Se pysähtyi ja laski sen Ennin eteen maahan. Silloin hän ensimmäisen kerran tunsu, miten vähän ihminen voi maailman meinoa muuttaa.

Kaijan kohtalo täyttyi hetkenä, jolloin yhden koiran elämä ei merkinnyt kenellekään mitään. Ei kenellekään, paitsi ehkä eräälle pikkutyölle, joka viimeisenä yönä kuuli sen ulvovan ja nousi ja päästi sen sisään. Sitten hän kyyhötti kauan sen luona keittiössä ja silitti ja silitti sen päätä, kunnes heidän molempien tuli hyvä olla. Niin hyvä kuin silloin saattoi.

Lislotte

Lislotte oli ummikko, niin seiso i kirjeessä.

Hän saapui kauniina alkukesän päivänä ja hänellä oli yllään suurikukkainen leninki. Villamusliinia.

Edla-täti, jonka kanssa hän oli matkustanut, sanoi hänelle jotain sillä hottentottien kielellä, jota Lislotte oli tullut Ennillekin opettamaan.

»Mitä se sanoi?» kuiskasi Enni tädin mentyä.

»Se kysy vaan olenks mä pessy jo käteni», sanoi Lislotte olkapäitään kohauttaen.

Se oli heidän ensimmäinen keskustelunsa, eikä heillä sen jälkeen ollut kielivaikeuksia.

Yhden ainoan kerran Enni teki pienen ponnistuksen oppiakseen Lisloten kieltä ja se tapahtui eräänä päivänä, jolloin he yhdessä kulkivat kujasia myöten kauppaan. Hän oli ymmärtänyt tiettyjä asioita vanhempien puheista ja hänelle oli tullut hieman huono omatunto Lisloten tähden — hän

ei vielä aavistanut, kuinka paljon enemmän hänellä olisi siihen syytä myöhemmin.

He olivat siis matkalla kauppaan ja Enniä vaivasi se, että he kaikessa rauhassa kulkivat siinä ja keskustelivat selvällä ihmisten kielellä, vaikka se ei ollut suinkaan ollut tarkoitus. Silloin hän päätti tarttua härkää sarvista.

»Kuule nyt», hän sanoi, kun Lislotte oli lopettanut kummitusjuttunsa, jotka olivat hänen suuri harrastuksensa. »Miten nyt sanotaan 'Me menemme kauppaan'?»

Lislotte sanoi sen hänelle.

Suurta tyydytystä tuntien Enni toisteli sitä mielessään.

Linnavuoren luona he näkivät isän, joka palasi mummin luota.

Kasvot loistaen juoksi Enni häntä vastaan ja ilmoitti:

»Vi koo tipu tiikken.»

Silloin isä nauroi. Ja kovasti nauroikin.

Sen jälkeen ei Enni enää yrittänyt puhua hotten-tottien kieltä. Ja kun äiti sanoi kerran »gaffel» ja isä pöytään käydessään luki: »Hevonen on häst, pappi on präst, suola on salt . . .», olivat kaikki kuitanneet osuutensa ja vanha rauha saattoi jatkua.

Enni yritti ensin viedä Lisloten retkilleen lammen rannalle, mutta Lislotte oli jo viisitoistavuotias eikä häntä huvittanut tarkoitukseton harhailu ja kukkien tutkiminen. Hän tyytyi mieluummin poimimaan mansikoita lähipientareilta ja niiden tultua putsatuiksi Viskarin mäeltä, joka oli sentään siedettävän matkan päässä.

Tästä mäestä kuului vain pieni kieleke Ennin isälle. Muu osa kuului Viskarin neideille, joiden nimellä oli Ennin korvissa pelottava kaiku.

Neiti — se oli Ennin mielestä jotakin nuorta, kaunista ja hentoa. Mutta nämä neidit olivat vanhoja, kulkivat mustissa maataviistävissä hameissa ja käyttivät sateenvarjoa hellepäivinäkin. Enni tunsu värisyttävää kunnioitusta heitä kohtaan. He eivät sallineet mansikoitaan poimittavan, hän tiesi sen.

»Tun ny vaan», sanoi Lislotte ja pisteli mansikoita suuhunsa. »Sillä puolella on paljon enemmän mansikoita. Katos nyt tonnekin.» Ja hän paineli rohkeasti eteenpäin.

Enni tiesi katsomattakin, että mansikat olivat Viskarin puolella. Niin ne olivat olleet joka kesä. Vain muutama kuivettunut pieni marja oli eksynyt 'meidän puolelle'. Viskarin puolella oli muutakin.

Siellä oli suuri vaahtera. Kun Enni oli kerran keväällä tullut tänne silloin kun ei ollut ollut juuri muita kukkia kuin yksinäisiä kevätpiippoja alhaalla niityllä, oli vaahtera ollut täydessä kukassaan. Ennin henkeä oli salvannut, mutta hän oli mennyt ja taittanut kaksi oksaa. Ne olivat olleet niin kauniit, että äiti oli mitään kysymättä pannut ne maljakkoon. Mutta se olikin ainoa kerta. Sen jälkeen oli Enni vain yrittänyt huolella vaalia vaahterantaimia, joita oli puhjennut kallionkoloihin heidänkin puolelleen.

Hän katsahti pellolle ja säikähti.

Alhaalla, mäen toisella puolella, oli heinäväkeä ja toinen neiti Viskari liikkui siellä mustassa hameessaan. Hän oli ilmeisesti tullut auttamaan pellolle kauniin päivän houkuttelemana.

»Lislotte, hei!» huusi Enni hiljaa. »Lislotte, tule pois.»

Mutta varoitus tuli liian myöhään. Neiti Viskari oli jo huomannut heidät ja lähtenyt tulemaan heitä kohti heinäseipään tappi kädessään ja musta hame sänkeä viistäen.

Kun Enni havaitsi, ettei asiaa voinut enää auttaa, siirtyi hänkin jonkin matkaa eteenpäin Viska-

rin puolelle. Pikkutyttöjen lojaalisuus puhkeaa esiin yllättävillä hetkillä.

Kumartuessaan ottamaan maasta mansikkaa hän näki mustan hameenhelman viistävän yhä lähemmäksi ja lähemmäksi, kunnes se pysähtyi Lisloten kohdalle. Enni tunsii olevansa jäykkä pelosta.

Mutta kun neiti Viskari avasi suunsa ja alkoi puhua, ei Enni ymmärtänytkään yhtään mitään. Hän näki vihaiset pitsimyssyn reunustamat kasvot ja heinäseipään tappia heristävän mustan käden, mutta se mitä hän kuuli olisi yhtä hyvin voinut olla kiven kalinaa joen pohjassa. Sillä neiti Viskari puhui Lisloten kieltä.

Sitten, juuri kun Enni aikoi astua vielä askeleen Lisloten viereen kanssarikollisuutensa osoitukseksi, Lislotte kääntyikin pois ja juoksi hänen ohitseeseen rinnettä alas. Neiti Viskarin sanasuihku saateli heitä pellolle.

»Mitä se sanoi?» kysyi Enni taas kerran päästyään Lisloten viereen.

Lislotte kulki eteenpäin maahan tuijottaen. Sitten hän kohautti olkapäitään.

»Ei paljon mitään.»

Epämääräinen pettymys häivähti Ennin mielessä. Hän tajusi hämärästi halunneensa tulla nuh-

delluksi, häntä kun oli se vaahterajuttu niin kovasti vaivannut. Mutta sitten hän vilkaisi uudelleen Lislotteen ja oivalsi, mikä suunnaton etu hänellä oli ollut puolellaan. Hän ei ollut ymmärtänyt.

Mutta Lisloten opetukset eivät olleet tuomitut menemään aina hukkaan.

Vanhan tuvan kohdalla toisella puolen aitaa kasvoi kolme omenapuuta. Ne olivat Haavalahden maalla. Paikalla oli ollut ennen talokin, mutta se oli purettu ja omenapuut seisoivat nyt yksinään pellon reunassa. Keväisin ne kukkivat kauniisti ja syksyisin ne olivat täynnä pieniä ja happamia, mutta kuitenkin syötäviä omenoita.

Elokuun loppupuolella Lislotte oli jo kyllästynyt ainaiseen porkkanoiden, herneiden ja viinimarjojen mutusteluun ruotsalaisia lehtiä lukiessaan ja kaipasi vaihtelua. Omenoita ei Ennin kotona ollut, sillä puut olivat vastaistutettuja ja pieniä.

»Nääksä noi puut tuolla», sanoi hän Ennille eräänä hämärtyvänä elokuun iltana. »Kun tulee pimeä, me mennään hakeen sieltä omenia.»

»Mutta nehän ovat Haavalahden.»

»Äh! Entäs sitten?»

»Ei niitä saa ottaa.»

»Ja miksei?»

»Sehän on VARASTAMISTA.»

Lislotte nauroi hiljaa.

»Ei omenavarkaus ole varastamista.»

Ja hän kertoi vitsin.

». . . ja se tarttui yhtä poikaa niskasta kiinni ja kysyi: 'Mistäs pojat tulevat?' — 'Omenavarkaista . . . ei kun . . .?'»

Ja hän nauroi taas hiljaa.

He pujahtivat huomaamatta vanhan tuvan taakse ja kiipesivät aidan yli, Enni koko ajan Lislotten hillitsevien suhahdusten ja närkästyneitten tiuskaisujen säestämänä. Sitten he ryömivät mahaallaan puitten luo. Siellä he äännettömästi kyykistellen keräsivät helmansa täyteen. Enni jaksoi tuskin kantaa saalistaan, kun he lähtivät paluumatkalle. Hän onnistui vaivoin kompuroimaan aidalle ja . . .

Silloin kajahti isän ääni.

»Enni! Enni-il!» Aivan läheltä, jostakin tallin luota.

Silmänräpäyksessä Enni päästi omenat putoamaan ja lähti juoksemaan ääntä kohti. Ajatukset hänen päässään törmäilivät toisiinsa, kun hän yritti keksiä, mitä hän sanoisi isälle. Tunnustaisiko heti? Vai valehtelisiko yhteen pötkyyn . . .

delluksi, häntä kun oli se vaahterajuttu niin kovasti vaivannut. Mutta sitten hän vilkaisi uudelleen Lislotteen ja oivalsi, mikä suunnaton etu hänellä oli ollut puolellaan. Hän ei ollut ymmärtänyt.

Mutta Lisloten opetukset eivät olleet tuomitut menemään aina hukkaan.

Vanhan tuvan kohdalla toisella puolen aitaa kasvoi kolme omenapuuta. Ne olivat Haavalahden maalla. Paikalla oli ollut ennen talokin, mutta se oli purettu ja omenapuut seisoivat nyt yksinään pellon reunassa. Keväisin ne kukkivat kauniisti ja syksyisin ne olivat täynnä pieniä ja happamia, mutta kuitenkin syötäviä omenoita.

Elokuun loppupuolella Lislotte oli jo kyllästynyt ainaiseen porkkanoiden, herneiden ja viinimarjojen mutusteluun ruotsalaisia lehtiä lukiessaan ja kaipasi vaihtelua. Omenoita ei Ennin kotona ollut, sillä puut olivat vastaistutettuja ja pieniä.

»Nääksä noi puut tuolla», sanoi hän Ennille eräänä hämärtyvänä elokuun iltana. »Kun tulee pimeä, me mennään hakeen sieltä omenia.»

»Mutta nehän ovat Haavalahden.»

»Äh! Entäs sitten?»

»Ei niitä saa ottaa.»

»Ja miksei?»

»Sehän on VARASTAMISTA.»

Lislotte nauroi hiljaa.

»Ei omenavarkaus ole varastamista.»

Ja hän kertoi vitsin.

». . . ja se tarttui yhtä poikaa niskasta kiinni ja kysyi: 'Mistäs pojat tulevat?' — 'Omenavarkaista . . . ei kun . . .?'»

Ja hän nauroi taas hiljaa.

He pujahtivat huomaamatta vanhan tuvan taakse ja kiipesivät aidan yli, Enni koko ajan Lislotten hillitsevien suhahdusten ja närkästyneitten tiuskaisujen säestämänä. Sitten he ryömivät mahaallaan puitten luo. Siellä he äänettömästi kyykistellen keräsivät helmansa täyteen. Enni jaksoi tuskin kantaa saalistaan, kun he lähtivät paluumatkalle. Hän onnistui vaivoin kompuroimaan aidalle ja . . .

Silloin kajahti isän ääni.

»Enni! Enni-il!» Aivan läheltä, jostakin tallin luota.

Silmänräpäyksessä Enni päästi omenat putoamaan ja lähti juoksemaan ääntä kohti. Ajatukset hänen päässään törmäilivät toisiinsa, kun hän yritti keksiä, mitä hän sanoisi isälle. Tunnustaisiko heti? Vai valehtelisiko yhteen pötkyyn . . .

Mutta isä ei ollut huomannutkaan mitään. Enni ei edes kuunnellut, mitä hänellä oli sanottavana, hän tajusi vain, ettei se koskenut sitä mitä hän oli ollut tekemässä. Eikä hän uskaltanut viipyä isän rinnalla yhtään kauemmin kuin oli tarpeellista, sillä hänestä tuntui, ettei isä olisi voinut olla huomaamatta, miten kiihtynyt hän oli.

Lislotte moitti häntä.

»Sä olet sitten hassu. Olisit pysynyt hiljaa paikallasi. Onneksi omenat sentään putosivat meidän puolelle.»

Enni ei tiennyt enää mitä teki, kun he kävivät Lisloten kanssa keräämässä omenat maasta ja piilottivat ne luhtiin heinien sisään.

Sen sijaan hän niitä syödessään tiesi jo kyllä tekevänsä väärin.

Ja syyllisyydentunne alkoi nakertaa häntä itseään sitä mukaa kuin hän nakersi omenoita. Niitä riitti useiksi päiviksi ja hänen alkoi olla todella tukala olo. Kun omenat loppuivat oli hänen pakko lähteä haalimaan kokoon omaatuntoaan.

Hän tapasi Sirkan, Johanneksen sisaren, kuorimassa perunoita portailla. Enniä pisti sinne rikki-revityn omantunnon seutuville kun hän näki, kuinka Sirkka ilahtui hänen tulostaan. Hän istahti

Sirkan viereen portaille. He juttelivat, mutta Enni tuskin tajusi mitä hän puhui. Hän mietti vain, miten olisi saanut johdatettua keskustelun toivomaansa suuntaan.

»Teille tulee paljon omenoita tänä syksynä», hän sitten aloitti.

»No joo», sanoi Sirkka hajamielisesti eikä lainkaan rohkaisevasti.

»Niissä puissa siellä meidän luona on paljon maahanpudonneita.»

»Ai niinkö», sanoi Sirkka, »täytyykin tulla niitä sieltä keräämään, etteivät mätäne.»

»Ne mätänevät ihan varmasti... minä tuota kuljin siitä yksi päivä ohitse... siellä on jo varmasti paljon mädäntyneitä.»

Hän vaikenä toivottomana. Sitten hän sanoi:

»Minun teki niin mieleni ottaa sieltä joku.»

»Olisithan sinä saanut ottaa.»

Nyt hän oli kuullut sen. Kun hän näkisi Sirkan seuraavalla kerralla, hän kertoisi, että hän oli ottanut sieltä omenia. Niin se sitten tulisi tunnustetuksi.

Mutta hän tiesi, ettei se helpottaisi yhtään.

Se ei helpottaisi sen enempää kuin se petollisen

yleispätevältä kuulostava ajatus, että omenavar-
kaus ei ollut varastamista.

Se ei helpottaisi, koska hän oli houkutellut
Sirkalta lupauksen.

Koska Sirkka ei ollut kaiken lisäksi mikään
lupaaaja. He olivat samanikäiset.

Se ei helpottaisi, ennen kuin hän saisi huutaa
Sirkalle ja Johannekselle ja Haavalahden mum-
molle ja kaikille pojille ja miniöille:

Minä olen varastanut teiltä omenia!

Mutta sitä hän ei koskaan voisi tehdä.

Ja niin ollen se ei koskaan helpottaisi.

Lisloten kohdalla oli kaikki paremmin.

Hän lähti eräänä kauniina päivänä, yhtä kau-
niina kuin oli tullutkin.

Hän puhui ruotsia mummin ja Jenny-tädin
kanssa asemalla ja sitten hän puhui ruotsia niille
ihmisille, jotka istuivat häntä vastapäätä junassa
ja katsoivat häneen mitään ymmärtämättä. Sitten
hän vilkutti Ennille junan ikkunasta, ja hänen
yllään oli suurikukkainen leninki. Tällä kertaa
silkkiä.

Keskustelu

Ennillä oli vieraita.

Mailis-serkku kävi niin harvoin, ehkä noin
kerran vuodessa, että alkumuodollisuuksien jäl-
keen oli kohta saatava selville, oliko hän pysynyt
kehityksen tasalla yhtä hyvin kuin Enni. Niin
pian kuin he pääsivät viinimarjapensaansa juurelle,
hän ryhtyi ottamaan siitä selvää.

Hän katsoi ensin Mailis-serkkua punnitsevasti.
Sitten hän kysyi:

»Tiedätkö sinä, mitä on . . .» Ja hän kumartui
ja kuiskasi sanan Mailiksen korvaan. Sitä ei voinut
lausua ääneen.

Mailis tunki viinimarjatertun suuhunsa ja söi
sen hätäilemättä. Sitten hän teki vastakysymyksen.

»Tiedätkö sinä sitten, mitä on . . .» Ja hänkin
kuiskasi sanan Ennin korvaan.

Enni ei tiennyt.

»Onko se jotain hirveän hävytöntä?» hän kysyi.